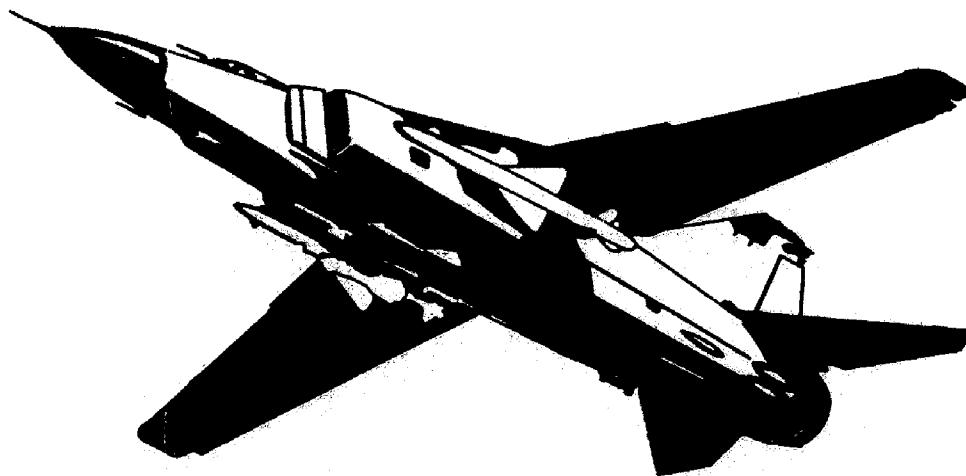

EXNR: 75

BIB EA

KONINKLIJKE LUCHTMACHT

INLICHTINGEN

SAMENVATTING

(ISAM) 11/84

Uitgegeven door de Luchtmachtstaf

Afd. Inlichtingen en Veiligheid

Ex. Nr. 11

MINISTERIE VAN DEFENSIE
LUCHTMACHTSTAF

2516 BA 's-Gravenhage, 14-12-'84
Binckhorstlaan 135
Tel. 070 - 493591

Afd.: Inlichtingen en
Veiligheid.

Aan:

Nr. : AIV / 0964 / Y - 84

Zie verzendlijst.

INLICHTINGENSAMENVATTING

ISAM 11/84

Deze ISAM is een nationaal inlichtingendokument.
Behoudens voorafgaande toestemming van het
Hoofd van de Afdeling Inlichtingen en Veiligheid van
de Luchtmachtstaf mag de inhoud niet:

- A. ter inzage worden gegeven aan buitenlanders;
- B. ten overstaan van buitenlanders in discussie
worden gebracht;
- C. worden gekopieerd.

VERZENDLIJST, behorende bij Inlichtingsamenvatting nr. AIV/0964/Y-84
d.d. 14 december 1984

<u>Aan:</u>	<u>Ex.nr.:</u>
Chef Staf (Luchtmacht) van de Inspecteur Generaal der Krijgsmacht	1 *)
Chef Defensiestaf t.a.v. Hoofd Afd. Inl. en Veiligheid	2
C- CTL	3
C- V1b Soesterberg	4
C- V1b Leeuwarden	5
C- 322 Squadron)	6
C- 323 Squadron) d.t.v. C- V1b Leeuwarden	7
C- GPLV/V1b Deelen	8
C- 298 Squadron)	9
C- 299 Squadron) d.t.v. C- GPLV/V1b Deelen	10
C- 300 Squadron)	11
C- V1b Volkel	12
C- 311 Squadron)	13
C- 312 Squadron) d.t.v. C- V1b Volkel	14
C- 306 Squadron)	15
C- V1b Twenthe	16
C- 313 Squadron)	17
C- 315 Squadron) d.t.v. C- V1b Twenthe	18
C- V1b Gilze-Rijen/Eindhoven	19+20
C- 316 Squadron)	21
C- 314 Squadron) d.t.v. C- V1b Gilze-Rijen/Eindhoven	22
C- 12 GGW	23+24
C- 3 GGW	25+26
C- 5 GGW	27+28
C- CRC/MilATCC	29+30
C- LVMG	31
C- 1 LK t.a.v. C- ASOC	32+33
C- CLO	34
C- DELM	35
C- DSM/V1b Woensdrecht	36
C- LUOS t.a.v. C- nr. 3 Squadron	37
C- LIMOS	38
C- LETS)	39
C- KKSL)	39
C- OCGLS	76
C- DATIM	40
C- KLS tvs C- V1b Ypenburg	41
Directeur Luchtmacht Stafschool	42

Lumat XXXXXXXXXX

	<u>Ex.nr.:</u>
Lumat [REDACTED] (tvs ter circulatie Defat en Lamat)	43 *)
Defat [REDACTED]	44 *)
Defat [REDACTED]	45 *)
Defat [REDACTED] (tvs ter circulatie Lamat en Adj Lumat)	46 *)
Lumat [REDACTED] (tvs ter circulatie Defat en Marat)	47 *)
Defat [REDACTED]	48 *)
LaLumat [REDACTED] (tvs ter circulatie Defat)	49 *)
Defat [REDACTED]	50 *)
Defat [REDACTED]	51 *)

I.a.a.:

Voorzitter van het Comité Verenigde Inlichtingen- diensten Nederland	52
Hoofd MARID	53
Hoofd LAMID	54+55
Hoofd IDB	56
Hoofd BVD t.a.v. [REDACTED]	57
DPKLu	58
DMKLu	59
DEBKLu - SCFin/PSCFin - SCAut - SCOrg	60
HPMV [REDACTED]	61
NAK AFCENT t.a.v. Maj [REDACTED]	62
NAK ZATAF t.a.v. Lt-Kol [REDACTED]	63+64
Neth. Support Unit AAFCE t.a.v. Lt-Kol [REDACTED]	65
C- 1 LVG	66
NTC KLu Liaison Officier	67
C- Verbindings Afd. Arnhem t.a.v. Hoofd TOC/EOV	68
NMR SHAPE	69

Intern aan:

BDL - PCLS - SCO - SCPL	70
H- AOD)	
H- ALBV)	71 *)
H- AV)	
H- AOB	72
H- APL	73
H- Sectie Contra-Inlichtingen	74
AIV/INL Bibliotheek	75
Circulatie ex. AIV	77

 *) Ter info, daarna retour aan het Hoofd van de Afdeling
 Inlichtingen en Veiligheid van de Luchtmachtstaf.

[REDACTED]

INHOUDSOPGAVE

	<u>Blz.:</u>
<u>HOOFDSTUK I - CURRENT INTELLIGENCE</u>	I.1
<u>Vlieg- en Defenactiviteiten in de "Forward Area"</u>	I.1
- Algemeen	I.1
- De luchtbrugfase van de najaars-troepenrotatie	I.1
- Voorlopige gegevens over JOP-83/84 GSFG-LSK en NVA-LSK	I.1
<u>SLAGORDE MUTATIES/VLIEGTUIGEN/ORGANISATIE</u>	I.2
- Modernisering aanvals-/verkenning-capaciteit NSWP-LSK	I.2
- MI-26/HALO-A bij operationele eenheid	I.3
- Subordinatie-verandering bij het Luchtleger SMOLENSK	I.3
- Introductie van de CANDID bij de VTA mogelijk versneld	I.3
- Subordinatie-verandering bij Oostduitse aanvalshelicopter-eenheden	I.4
<u>SLAGORDE/GROND-LUCHT GELEIDE WAPENS</u>	I.4
- SU/SA-10 "deployment"	I.4
<u>LUCHTVERDEDIGING/(NIEUWE) WAPEN-SYSTEMEN</u>	I.5
- SA-8b onderscheppingsenvelop	I.5
- AA-10 op maat gesneden voor FLANKER en FULCRUM	I.6
- TIN SHIELD op NVA EW-stelling BRENNERSGRUEN	I.7
- Inzet van TV-camera's op aan de grens liggende "Early Warning"-stellingen	I.8
- Sowjet laserontwikkelingen	I.9

OFFENSIEVE LSK/

	<u>Blz.:</u>
<u>OFFENSIEVE LSK/BEWAPENING/SYSTEMEN</u>	I.10
- AS-15 ALCM operationeel	I.10
- Brandstoftank-configuratie FENCER-C	I.11
- FENCER-D	I.12
- AS-X-13 tactisch lucht/grond Geleid Missile	I.15
<u>LUCHTVERKENNING ALGEMEEN</u>	I.15
- DR-3 ontwikkelingen	I.15
<u>TRANSPORT LSK/NIEUWE ONTWIKKELINGEN</u>	I.17
- AN-400/CONDOR ontwikkelingen/ productie	I.17
<u>ELECTRONISCHE OORLOGVOERING</u>	I.18
- ECM-apparatuur aan boord van de CUB-C/D	I.18
<u>VERBINDINGEN</u>	I.20
- Een nieuw type "radio relais"- systeem	I.20
<u>NAVIGATIE HULPMIDDELEN</u>	I.21
- RSBN-modificatie	I.21
<u>LUCHTSTRIJDKRACHTEN/ALGEMEEN</u>	I.21
- Bevelhebber van de Sowjet Luchtstrijdkrachten overleden	I.21
<u>MILITAIR ALGEMEEN</u>	I.22
- Status marine missile depot te SEVEROMORSK	I.22
<u>STRATEGISCHE RAKETSTRIJDKRACHTEN</u>	I.22
- Sowjet ICBM-ontwikkelingen	I.22
<u>OVERIGE GEBIEDEN</u>	I.23
- Nicaragua/wapenleveranties	I.23
- Syrië/FLOGGER-D leverantie	I.23
- Vietnam/toename Sowjet BADGERS	I.23

BIJLAGEN, behorende bij Hoofdstuk I 2 (6 blzn.)

HOOFDSTUK II - DE

Blz.:

HOOFDSTUK II - DE SOWJET/WARSCHAU PACT "HELIBORNE
JAMMING" DREIGING

II.1-II.6

BIJLAGEN, behorende bij Hoofdstuk II

4 (7 blzn.)

HOOFDSTUK III - SOWJET/WARSCHAU PACT OEFENINGEN

III.1-III.6

BIJLAGEN, behorende bij Hoofdstuk III

2 (3 blzn.)

HOOFDSTUK IV - DE DOOD VAN INDIRA GANDHI EN DE
GEVOLGEN DAARVAN

IV.1-IV.8

BIJLAGEN, behorende bij Hoofdstuk IV

1 (1 blz.)

HOOFDSTUK IV - DE DOOD VAN INDIRA GANDHI EN DE GEVOLGEN DAARVAN

INLEIDING

1. Op 31 oktober werd de premier van India, Indira Gandhi, door twee leden van haar lijfwacht doodgeschoten. Hoewel dit ongetwijfeld een wereldschokkende gebeurtenis is die belangrijke gevolgen kan hebben, was het een rechtstreeks en misschien onvermijdelijk gevolg van de ontwikkelingen in India van de afgelopen tijd. Over de omstandigheden die tot deze moord hebben geleid handelt dit hoofdstuk; tevens zal worden ingegaan op de toekomstperspektieven die India heeft. Tenslotte zal enige aandacht worden besteed aan de internationale aspecten die verbonden zijn aan het wegvallen van Indira Gandhi als regionaal en wereldleider.

DE REGERING VAN INDIRA GANDHI

2. Indira Gandhi werd in 1917 geboren als het enige kind van de legendarische Pandit Nehroe, die de eerste premier van India zou worden na de onafhankelijkheid van 1947. Indira studeerde in Zwitserland en Engeland. In 1942 trouwde ze met een medestudent die, hoewel hij geen familie van de Mahatma was, de voor Indira later zo belangrijke achternaam Gandhi droeg. Mede door standverschillen (haar man was geen Hindoe) hield het huwelijk slechts enkele jaren stand. Er werden twee zoons geboren, Sanjay en Rajiv.

3. Toen Nehroe premier was geworden, introduceerde hij zijn dochter in de kringen van zijn Congrespartij. Aanvankelijk verrichtte Indira slechts ceremoniële functies, maar dit resulteerde toch in 1959 in haar eerste officiële ambt, dat van voorzitter van de Congrespartij. Na het overlijden van Nehroe, kreeg Indira in het kabinet van zijn opvolger Shastri haar eerste ministerpost. Maar haar grote doorbraak kwam bij de dood van Shastri in 1966. Uit een groot aantal gegadigden koos de partij Indira Gandhi als zijn opvolger, waarschijnlijk geleid door de mening dat zij als marionet te gebruiken zou zijn. Haar onopvallend optreden tot dan toe leek die verwachting te wettigen. Maar na haar aanstelling bleek Indira een pragmatica van de eerste orde, die al snel haar rivalen buitenspel zette. Sinds 1969 was zij ontegenzeggelijk de machtigste persoon in India.

4. Haar populariteit was uiteraard groot. De dochter van de grote Nehroe, die zich altijd had weten te stellen boven de partij- en factie-twisten die in India endemisch zijn, leek zelf ook een dergelijke neutraliteitspositie te ambiëren. Was niet haar huwelijk met een Parsi een bewijs dat zij niet de neiging had zich uitsluitend op haar eigen kaste te oriënteren? Maar haar populariteit had het zenit nog niet bereikt. Dat gebeurde in 1971, toen India ingreep in de burgeroorlog tussen

Oost en West-

Oost en West-Pakistan. De interventie, die uitliep op een groot militair succes (en het ontstaan van Bangladesh mogelijk maakte), deed Indira uitgroeien tot een symbool van India.

5. In feite heeft zij sindsdien geteerd op deze populariteit. Het pragmatisme dat haar de macht bezorgde heeft zij aangewend om deze te behouden. Dit wil niet zeggen, dat het de belangen van India geschaad heeft. Op economisch terrein maakt het land een periode van groei door, die die van de bevolking overtreft. In de internationale politiek heeft mevrouw Gandhi, ondanks haar klaarblijkelijke persoonlijke voorkeur voor het bijna-buurland, de Sowjet-Unie, altijd een koers gevaren die tussen de beide supermachten doorvoerde zonder openlijke keuze. Maar intern is ze iedere bedreiging van haar positie energiek tegengegaan, waarbij ze zich niet altijd heeft gehouden aan de democratische rechten en conventies. Het grootste probleem hiervan is, dat zij de ontwikkeling van de democratie in India niet bevorderde en bovendien, dat zij haar aureool van neutraliteit verloor. Van symbool van eenheid zakte zij af naar de status van "gewoon" politicus, hetgeen het onderling zo verdeelde India niet ten goede kwam.

6. Het is niet eenvoudig om deze ontwikkeling precies te dateren, maar de wortel ligt in de jaren na de verkiezingen van 1971 die, mede door de successen in de oorlog, een monsterzege voor Indira werden. In de jaren nadien trad ze op als een autocraat, ontsloeg en benoemde partij- en regeringsfunctionarissen naar believen en maakte zich schuldig aan nepotisme en corruptie. De oppositie werd navenant sterker en zelfs delen van de Congrespartij vielen haar af. Toen een rechtbank haar op grond van corruptie zes jaar uitsloot van openbare ambten, kondigde zij de noodtoestand af en regeerde India gedurende twee jaar dictatoriaal. Uit deze periode stamt de opkomst van haar zoon Sanjay, die haar terzijde stond en die reeds voor die tijd een reputatie van corruptie had opgebouwd. Het was duidelijk, dat mevrouw Gandhi in Sanjay haar opvolger zag en zij bevorderde zijn positie waar zij kon. Haar andere zoon, Rajiv, koesterde geen politieke ambities. Hij werd gezagvoerder bij de Indiase luchtvaartmaatschappij en huwde met een Italiaanse.

7. In 1977 schafte Indira de noodtoestand af en schreef verkiezingen uit. Wat volgde doet ons achteraf weinig verrassend aan: de oppositie won de verkiezingen glansrijk en nam de regering over. Drie jaar voerde de Congrespartij oppositie en met veel succes want haar tegenstanders, tevoren verenigd in de afkeer van mevrouw Gandhi, lagen al snel met elkaar overhoop. Na de verkiezingen van 1980 kon Indira het premierschap weer overnemen. Deze triomf werd echter overschaduwed door de dood van Sanjay die de passie voor vliegen met zijn broer gemeen had en in juni van dat jaar met zijn privé-vliegtuig verongelukte.

8. Hoewel dit

Sikh is zeer snel herkenbaar aan zijn turban, zijn baard, zijn dolk en het achtervoegsel "Singh" (leeuw) achter zijn naam; de laatste twee zijn symbolen van de strijdbaarheid die de Sikhs nog steeds kenmerkt. Hoewel overal in India Sikhs wonen, is hun aantal het grootst in en om de federale hoofdstad Nieuw-Delhi en in de deelstaat Punjab, waar zij een kleine meerderheid van de bevolking vormen.

12. Hoewel zij slechts 2% van de bevolking van India uitmaken, is de rol die de Sikhs in het land spelen groter dan hun aantallen zouden doen vermoeden. Ten eerste is Punjab een welvarend land met landbouw en kleine industrie, waarin de Sikhs een belangrijk aandeel hebben. Ook elders zijn Sikhs zeer actief in handel en nijverheid, zodat hun welstand over het algemeen groter is dan die van de gemiddelde Indiër. Een ander gebied waar Sikhs een buitengewoon groot deel van uitmaken is de Indiase krijgsmacht. Tenminste 15% daarvan bestaat uit Sikhs, een cijfer dat in de hogere officiersrangen nog groter is. Het is dan ook niet verwonderlijk, dat bijvoorbeeld de chef van de Indiase luchtmachtstaf een Sikh is.

13. Deze positie verklaart voor een belangrijk deel de problemen die in verband met de Sikhs bestaan. Enerzijds wekt deze bevoorrechte positie de jaloezie van niet-Sikhs op, met name onder de grote Hindoe-minderheid in Punjab. Anderzijds leeft onder veel Sikhs het verlangen naar een status, die meer overeenkomt met hun belang. Onderling zijn de Sikhs minstens even verdeeld als de rest van de Indiase bevolking, maar de belangrijkste verlangens die diverse Sikh-groeperingen koesteren, zijn:

- a. Inlijving van de voor Sikhs heilige hoofdstad van Punjab, Chandigarh, die momenteel met Haryana gedeeld wordt, bij Punjab.
- b. Een autonome Sikh-staat onder de naam Khalisten.
- c. Toekenning van de status van heilige stad aan Amritsar, waar het belangrijkste heiligdom van de Sikhs staat.
- d. Een rookverbod, zo mogelijk in de hele Punjab; Sikhs mogen namelijk niet roken en Hindoes wel.
- e. Promotie van het Sikh-dom, dat bij grondwet een Hindoe-sekte is, tot officiële religie.

14. Het spreekt vanzelf, dat deze verlangens tot gevolg hebben dat er tussen Sikhs onderling, tussen Sikhs en Hindoes in Punjab en tussen de Sikhs en de federale regering van mevrouw Gandhi een gespannen situatie bestond. Reeds lang brak er van tijd tot tijd geweld uit tussen Sikhs en Hindoes, maar een duidelijke escalatie is merkbaar geweest sinds 1982. In het belangrijkste heiligdom van de Sikhs,

de Gouden Tempel

de Gouden Tempel in Amritsar, huisde de radicale Sant Jarnal Singh Bhindranwale, een fanaticus die de heilige oorlog tegen de Hindoes en de regering preekte. Onder zijn invloed was een radicalisatie van het Sikh-streven merkbaar hetgeen zich onder meer uitte in toenemende terreur jegens de Hindoes in Punjab.

15. Achteraf kunnen we stellen, dat Indira Gandhi te laat heeft ingegrepen. Zelfs toen Punjab rechtstreeks onder presidentieel bestuur geplaatst werd (oktober 1983) maakte dit geen einde aan de blinde moordpartijen op Hindoes, wier geloofsgenoten overigens opmerkelijk gematigd reageerden. Hoewel bijna dagelijks doden vielen, werd de methode van bloedwraak zelden ter hand genomen. Ook de regering deed weinig, maar we mogen de verdenking uiten, dat Indira Gandhi daarmee gedeeltelijk uit eigen belang handelde. Zij bediende zich van de bewering dat zij de drijvende kracht achter de terreur niet kon bereiken omdat leger en politie krachtens traditie de Gouden Tempel niet betreden, maar het was duidelijk dat zij tevens hoopte een afkeer van het Sikh-extremisme te kweken, niet alleen bij de Hindoes in de Punjab, maar ook bij de gematigde Sikhs. Ongetwijfeld heeft zij gehoopt op die wijze meer sympathie te kweken voor haar Congrespartij met stemmenwinst bij de volgende verkiezingen. Ook hier zien we dus een nauwelijks democratisch te noemen optreden van deze partij, met als doel aan macht te winnen.

16. Maar in Punjab is deze strategie mislukt, met rampzalige gevolgen. De terreur tussen Sikhs onderling en tegen Hindoes nam de vormen van een burgeroorlog aan, compleet met brandstichting en bomaanslagen. Toen na het toekennen van de meer gematigde eisen het geweld niet ophield, zag Indira Gandhi zich gedwongen om in juni van dit jaar federale troepen naar Punjab te sturen. De Gouden Tempel werd omsingeld en na enkele vuurgevechten bestormd. Vele Sikh-leiders werden gearresteerd, maar velen verkozen ook te strijden tot de dood. Onder deze laatste was Bhindrawale.

17. Daarmee was het verzet van de extremistische Sikhs gebroken, maar mevrouw Gandhi moest een hoge tol voor haar non-interventie politiek betalen. De meest radicale Sikhs waren woedend over de dood van hun leider, maar ook de meer gematigden over de schending van het heiligdom. Met name in de krijgsmacht was het onrustig. Er werden mitterijen gemeld onder Sikh-recruten, waarbij meer dan 100 deserteurs zouden zijn gedood. In Londen werd een regering van Khalistan in ballingschap opgericht. Sindsdien is een duidelijke polarisatie onder de Sikhs waar te nemen geweest, waarbij voorheen gematigden nu radicaal zijn geworden. Het beste voorbeeld wordt gevormd door de twee Sikhs uit de lijfwacht van mevrouw Gandhi, die de moordaanslag pleegden. Een van hen had reeds acht jaar trouwe dienst achter de rug. Men heeft nog niet kunnen vaststellen of de aanslag het resultaat was van een samenzwering, maar gezien de stemming onder de Sikhs moet het heel goed mogelijk worden geacht, dat de wraakgevoelens van twee individuele personen verantwoordelijk zijn voor de schietpartij.

NA INDIRA

NA INDIRA

18. Onmiddellijk nadat het overlijden van mevrouw Gandhi bekend was geworden, werd haar zoon Rajiv door de (Sikh-) president van India beëdigd als de nieuwe premier. Het lijkt weinig twijfel dat deze stap bijgedragen heeft tot het behouden van de eenheid van India. In de bloedige wraak die woedende Hindoes in het gehele land op duizenden Sikhs namen, had het bij een onzekere leiding kunnen komen tot een blijvende scheuring. De nieuwe premier heeft zich in de eerste dagen hoopgevend gedragen. Toen de eerste, waarschijnlijk onvermijdelijke, manifestaties van volkswede waren geluwd, heeft hij opgeroepen tot rust en orde en gevraagd niet een hele bevolkingsgroep te straffen voor de doden van enkelen. De getroffen Sikhs bood hij bescherming en verzoening. Klaarblijkelijk is het zijn ambitie om in de voetsporen te treden van zijn grootvader Nehroe, die boven de vele groeperingen stond en een leider voor alle Indiërs probeerde te zijn. Reeds voor de moord op zijn moeder had Rajiv er blijk van gegeven dat hij vond dat zij deze beleidslijn onvoldoende volgde. Het lijkt geen twijfel dat de interne rust en de ontwikkeling van de democratie in India gebaat zijn bij een dergelijk leidersfiguur, en het valt slechts te hopen dat Rajiv deze beloften kan waarmaken.

19. Zijn onervarenheid en gebrek aan politieke ambitie lijken bij deze taak handicaps, maar hoeven dit niet te zijn. In ieder geval aanvaardt hij zijn taak met klaarblijkelijk schone handen. Het feit dat er weinig over hem bekend is wettigt niet de voorspelling dat hij een zwak heerser zal worden; het voorbeeld van zijn moeder, die ook eens manipuleerbaar werd geacht, bewijst het tegenovergestelde. En Rajiv heeft enkele voordelen, die hem een unieke positie geven. Ten eerste draagt hij een achternaam, die voor veel Indiërs magisch klinkt. Ten tweede is hij de zoon en kleinzoon van twee legendarische leiders. En ten derde wekt zijn levensloop tot nu toe het vermoeden, dat hij niet uit eigenbelang zijn ambt heeft gezocht, maar dat hij het als zijn taak zag. Het is mogelijk dat Rajiv het nieuwe nationale symbool wordt, die tot interne vrede en democratie uitnodigt. Zijn snelle reactie op de giframp in Bhopal is een bewijs van goede wil, maar ook niet meer dan dat. Indien het Rajiv ernst is, dan zal een van zijn meest urgente grote taken zijn het zuiveren van de rangen van de Congresspartij. Dit proces kan jaren duren, maar het zal een goede graadmeter zijn voor de waarde van Rajiv Gandhi als leider van India.

INTERNATIONALE ASPECTEN

20. Aangezien India in een gevoelige regio ligt en bovendien een van de belangrijkste Derde Wereldlanden is, kunnen we niet volstaan met het vermelden van de interne verhoudingen. Met name is het een natuurlijke reactie om onmiddellijk te kijken naar de houding van de "eeuwige rivaal" in de regio Pakistan. Men zou kunnen verwachten, dat de Pakistaanse reactie

er een van

er één van vreugde en opluchting zou zijn; immers de heldin van de oorlog van 1971, de architect van het Indiase nucleaire programma, is niet meer en iedere politieke verzwakking van India is een potentiële versterking van Pakistan. Ongetwijfeld zullen bij president Zia Ul Haq gevoelens van tevredenheid hebben meegespeeld; maar toch was zijn reactie opvallend gematigd. Als eerste zond hij zijn condoleances aan Rajiv Gandhi waarbij duidelijk maakte dat de relatie tussen beide landen niet mocht lijden onder deze moord. Enkele dagen later, na de crematie van Indira, heeft Zia in een gesprek met de nieuwe premier benadrukt dat hij oprecht geïnteresseerd was in het verbeteren van de onderlinge betrekkingen.

21. Voor deze reactie zijn diverse redenen aan te wijzen. Ten eerste maken het nucleaire potentiëel en de snelle economische groei India momenteel ongetwijfeld de sterkste van de twee. Daarbij komt dat Zia min of meer gedwongen wordt om zich van een gematigde kant te laten zien, omdat dit een voorwaarde is die de Verenigde Staten stellen bij de verlening van hulp aan zijn land. Ook hem staan binnenkort verkiezingen te wachten en verstoring van het evenwicht in de regio zou ernstige interne of internationale gevolgen kunnen hebben. Een minstens even belangrijke factor is het feit dat het de laatste maanden onrustig is geweest aan de grens tussen Pakistan en Afghanistan. Dit laatste land heeft een oude claim op Pakistaans grondgebied nieuw leven ingeblazen en zou best van een verslechterde verhouding tussen India en Pakistan gebruik kunnen maken, om zijn wensen kracht bij te zetten.

22. Terwijl dit alles reeds voldoende zou zijn om Pakistan tot gematigdheid te bewegen, is er in dit geval nog een specifieke factor die Zia tot uiterste voorzichtigheid dwingt. Bij de tweedeling tussen India en Pakistan werd namelijk het gebied van de oorspronkelijke Limjab in tweeën gedeeld. Dit heeft tot gevolg dat niet alleen in en om de Pakistaanse stad Lahore een Sikh-minderheid woont, maar ook dat een gedeelte van de door sommige Sikhs gewenste staat Khalistan op Pakistaans grondgebied zou moeten worden gevestigd. De gevolgen hiervan voor Zia zijn momenteel tweeledig, en inspireren beide tot grote voorzichtigheid ten opzichte van de Indiase leiding. Ten eerste heeft hij duidelijk willen maken dat hij niet de inspirator van de moordaanslag op Indira Gandhi is geweest, waartoe hij zeker in de gelegenheid was. Ten tweede lopen de belangen van India en Pakistan in de bestrijding van het streven naar autonomie van de Sikhs parallel en zou verdeeldheid tussen beide landen voor beiden ongewenste gevolgen kunnen hebben.

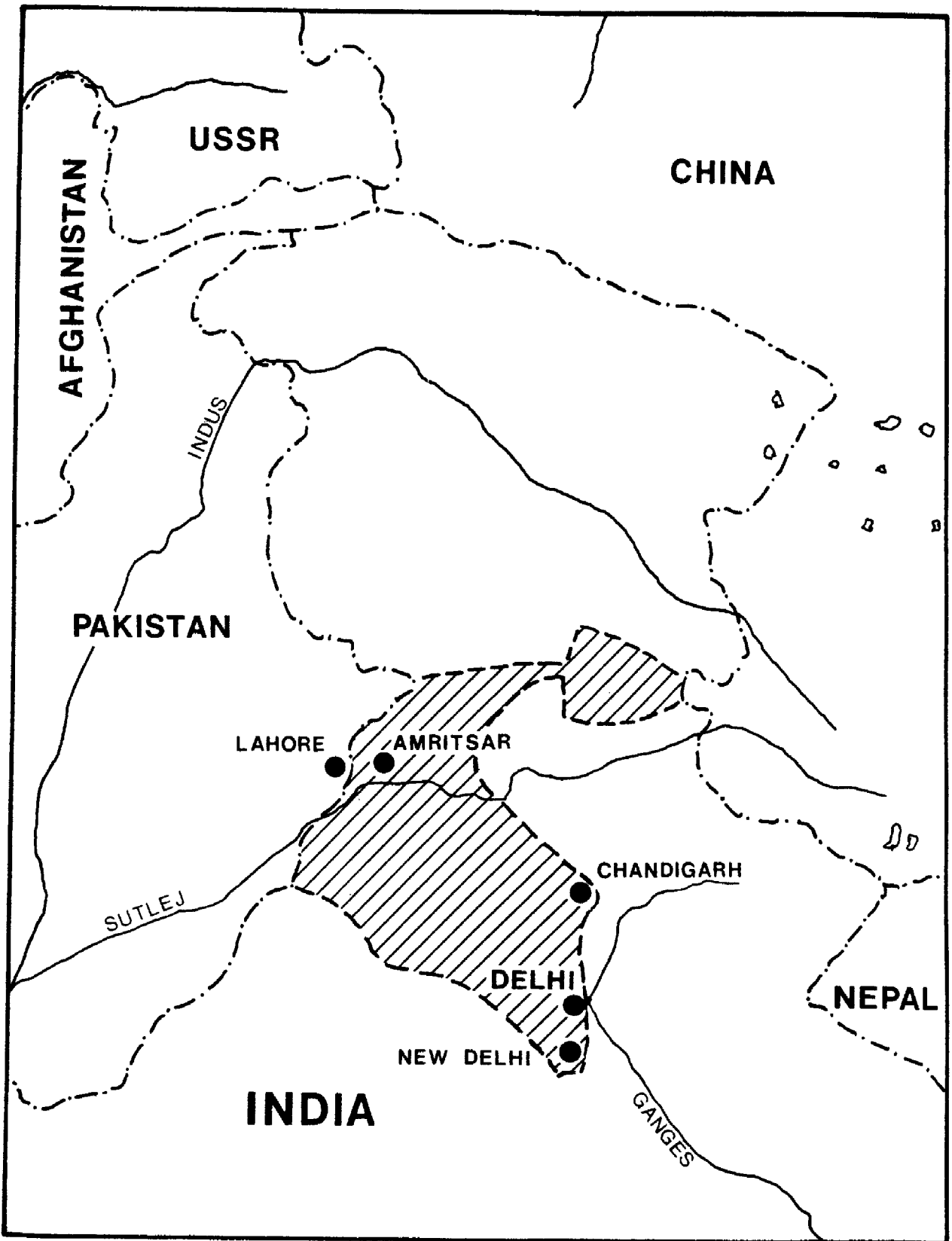
23. In de Sowjet-Unie

23. In de Sowjet-Unie heeft men het verdwijnen van Indira Gandhi ongetwijfeld met gemengde gevoelens ontvangen. Hoewel Indira met beide supermachten een redelijke relatie onderhield, was het duidelijk dat haar persoonlijke sympathie meer bij Moskou lag. De Sowjet-Unie was bijvoorbeeld het enige land waarmee India een vriendschapsverdrag had. Op zich is dit een begrijpelijke voorkeur, gezien de lange geschiedenis van Chinees-Indiase grensconflicten, en gezien het feit dat Moskou middels Indiase communisten een belangrijke rol in de destabilisatie van India zou kunnen spelen. Toch is men er in het Kremlin blijkbaar niet gerust op dat Rajiv dezelfde voorkeur zal tonen; vandaar de in de Sowjet pers meermalen geuite beschuldiging dat de CIA achter de moord op Indira zou zitten. Een vermoeden dat absurd en daardoor bijna onbeholpen klinkt. Het is overigens niet te verwachten, dat Rajiv al snel een radicale breuk met de beleidslijnen van zijn moeder zal doorvoeren; eerder zal hij voortdurend kleine koerscorrecties toepassen. Hoe zijn persoonlijke houding t.o.v. de Sowjet-unie is, laat zich nog slechts raden. Hoewel hij het land ongetwijfeld te vriend zal willen houden, lijkt het onwaarschijnlijk dat hij meer pro-Moskou zou zijn dan zijn moeder.

24. Een belangrijke groep van landen, die met Indira Gandhi zijn leider verliest, is de Beweging van Niet-Gebonden Landen. Nadat de poging van Castro en de zijnen, om de beweging in het linkse kamp te krijgen, mislukt was, werd de verkiezing van Indira tot voorzitter verwelkomd als een terugkeer naar de ware geest van de beweging. Deze beoogt namelijk een derde blok te zijn naast de bestaande supermachten, dat door de eendracht neutraal weet te blijven. Het bezit van een charismatische en tot de verbeelding sprekende leider is hiervan een belangrijk aspect. Tito, Soekarno en Indira Gandhi waren zulke leiders; maar na de dood van deze laatste is het niet eenvoudig om de aangewezen opvolg(st)er te onderscheiden. Het is dus niet onmogelijk dat de beweging, na een kort herstel onder Gandhi, weer in een periode van verval zal raken.

CONCLUSIE

25. Met de dood van Indira Gandhi is, zowel in haar eigen land als internationaal, een leegte ontstaan die niet eenvoudig op te vullen is. Hoewel haar zoon en opvolger tijd nodig zal hebben om een eigen politieke koers uit te zetten, is het gerechtvaardigd om de hoop uit te spreken dat een voor India gevaarlijke ontwikkeling zal worden gekeerd. Spectaculaire veranderingen in de Zuid-Aziatische regio zijn niet te verwachten en de positie van India in de mondiale politiek zal zich ook niet radicaal wijzigen. Voor de Beweging van Niet-Gebonden Landen is het verlies van haar voorzitter een slag, die in laatste instantie haar bestaan zou kunnen bedreigen.

▨ De deelstaat Punjab en andere gebieden met grote Sikh concentraties.